

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מיזמים עסקיים חברתיים - כיוון חדש לעשייה חברתית - 3048

תאריך עדכון אחרון 17-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ניהול מלכ"רים וארגונים קהילתיים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עו"ד רחל בניזמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: rbenziman@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קידום מטרות חברתיות באמצעות אסטרטגיות עסקיות הינה תופעה ההולכת ומתפתחת במדינות רבות בעולם, במגוון רחב של אופנים: החל מעסקים המוקמים לשם קידום מטרות חברתיות וכלה במיזמים עסקיים של אלכ"רים, המיועדים לייצר הכנסה לארגון. הקורס יעסוק ברקע ההיסטורי והסוציולוגי להתפתחות תחום העסקים החברתיים: במודלים השונים הקיימים במערב ובארצות המתפתחות; באתגרים הניהוליים והחברתיים העומדים בפני העוסקים בתחום; במחקרי הערכה וגישות ביקורתיות; בהיכרות עם המודלים השונים הקיימים בישראל, ובמודלים החדשניים של השקעות חברתיות. במסגרת במהלך הקורס יתארחו יזמים חברתיים ושחקנים נוספים הפועלים בתחום זה.

מטרות הקורס:

הקורס יוקדש להיכרות עם ההתפתחויות המרתקות בעולם ובישראל במפגש שבין עשייה חברתית ופעילות עסקית. הסטודנטים ילמדו להכיר מודלים שונים של מיזמים עסקיים חברתיים המופעלים בעולם ובישראל, יתעמקו באתגרים הניהוליים והחברתיים העומדים בפני הפועלים בתחום זה, יכירו מחקרים בישראל ובעולם המסבירים, מבקרים ומעריכים פעילות זו, יפגשו עם יזמים חברתיים ואנשי עסקים המפעילים מודלים עסקיים חברתיים בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנטים ילמדו להכיר מודלים שונים של מיזמים עסקיים חברתיים המופעלים בעולם ובישראל, יתעמקו באתגרים הניהוליים והחברתיים העומדים בפני הפועלים בתחום זה, יכירו מחקרים בישראל ובעולם המסבירים, מבקרים ומעריכים פעילות זו, יפגשו עם יזמים חברתיים ואנשי עסקים המפעילים מודלים עסקיים חברתיים בישראל/

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: במהלך הקורס יתארחו יזמים חברתיים ושחקנים נוספים הפועלים בתחום זה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

נושאי הקורס

1. מיזמים עסקיים חברתיים: הבהרות והגדרות: התחום, הגבולות, המודלים השונים

2. מיזמים עסקיים חברתיים באירופה ובארה"ב: גישות כלכליות וחברתיות

-
3. מיזמים עסקיים חברתיים במדינות העולם השלישי, מבנים ארגוניים, מגמות פוליטיות וחברתיות
 4. מוחמד ינוס ומודל המיקרו-קרדיט - האם מיקרוקרדיט הוא המפתח לביעור העוני בעולם? הביקורת החברתית והכלכלית
 5. פיתוח מיזם עסקי חברתי: - בחירה והערכה של האפשרויות, מתי ולמי לא נכון להקים מיזם עסקי, מכשולים עיקריים בהקמת מיזם, זיהוי הזדמנויות עסקיות, מהו מודל עסקי
 6. דילמות בניהול מיזם עסקי בעמותה, קביעת סדרי עדיפויות, פיתוח תוכניות חדשות, מעורבות ותמיכת ועד מנהל, השלכות על גיוס כספים
 7. עסקים חברתיים - שילוב עסקים ומטרות חברתיות, דילמת השורה התחתונה הכפולה, תרבויות ארגוניות בעסקים ובעולם החברתי
 8. דילמת השיווק של עסקים חברתיים
 9. מקורות מימון חדשניים לעסקים חברתיים - שוק ההשקעה החברתית- investing impact , האג"ח החברתיות
 10. מבנים משפטיים לעסקים חברתיים - סקירה השוואתית
 11. מודלים ושיטות הערכה של עסקים חברתיים (נושא אופציונלי)

חומר חובה לקריאה:
קריאת חובה לנושא 1:

- ינוס, מוחמד- נאום הזכייה בפרס נובל, ינוס מוחמד, עולם ללא עוני, היזמות העסקית שכובשת את העולם, אחוזת בית ספרים, 2009, עמ' 299-312. ובאנגלית :
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/yunus-lecture-en.html
- Porter, Michael E., Kramer, Mark R. Creating Shared Value, Harvard Business Review, January 2011, 2-17.
- Gregory Dees, The meaning of Social Entrepreneurship
- יובל דרור, הזרוע החברתית עסקית של חברה למטרת רווח, אנליזה ארגונית 23 (2017)
- קריאת חובה לנושא 2
- סולל, יפעת, (2011), קואורפטיביים חברתיים לשילוב בעבודה של אוכלוסיות מודרות, מכון ון ליר
- קריאת חובה לנושא 3:
- Karnani, Aneel et al, Better Vision for the Poor, Stanford Social Innovation review, Summer 2011, pp 66-71.
- Jonker, Kim : Case Study: In the Black with BRAC, Stanford Social Innovation
- Review, Winter 2009, pp. 74-79.

קריאת חובה לנושא 5:

מקורות הכנסה עצמיים למלכ"רים: מימוש הייעוד החברתי באמצעות הפעילות העסקית
אמנון פורטוגלי ונתנאלה דניאלי-מילר, חברה אזרחית ומגזר שלישי בישראל א(2)
תשס"ח - 2007 עמ' 8-25

Coates & Saloner, *The Profit in Nonprofit (Case Study) , Stanford Social Innovation Review, Summer 2009*

קריאת חובה לנושא 4:

אחד משלושת המאמרים הקצרים הבאים:

- Karnani, Aneel, *Microfinance Misses Its Mark (2007) Stanford Social Innovation Review, Summer 2007*
- Feiner & Barker, *A Critique of Microcredit, Microfinance and Women's Poverty*,
<http://www.imow.org/economica/index>
- Gina Neff, *Microcredit, Microresults*
<http://www.leftbusinessobserver.com/Micro.html>

• נעמי, שמיד, הלל ושרון, הפעלת יזמות חברתית-עסקית בארגונים ללא מטרת רווח, בטחון סוציאלי,
ניסן תשע"ב, אפריל 2011, מס' 88: עמ' 63-31.

- Foster, William and Bradach Jeffrey, (2005) *Should Nonprofits Seek Profit*
Harvard Business Review, February 2005, p.2-10

* יערי ואח. תרבות ארגונית היברידית: המקרה של עסקים חברתיים, בטחון סוציאלי 114, 1-26

• ברברה רוזנשטיין, רחל בניזמן, החצר הנשית בנמל, המוסד לביטוח לאומי, אגף הקרנות (2018)
קריאת חובה לנושא 7:

Kate Cooney, *The Institutional and Technical Structuring of Nonprofit Ventures: Case Study of a U.S. Hybrid Organization Caught Between Two Fields*, *Voluntas* (2006) 17:pp. 147-161

קריאת חובה לנושא 8:

Lougheed & Donkervoort, *Marketing Social Enterprise*
Bonar, I & Karlsson, P., *Marketing Scottish social enterprises using a label*, *Social Enterprise Journal*, vol. 15 no.3 (2019)
קריאת חובה לנושא 9:

• לחמן מסר, ידידי ואח', שוק הון חברתי לישראל, עמ' 32-10, 45-39, 86-74.

Brian Trelstad, *Simple Measures for Social Enterprise, Innovations* (2008) , pp. 105-118.

חומר לקריאה נוספת:

- בנזימן, רחל, עסקים חברתיים - מי מגדיר , למה ואיך? , אנליזה ארגונית מס' 23 , ספטמבר 2017, עמ' 7-23 .
- פרקים לבחירה מתוך: גדרון, בני, אבו, ענבל, עסקים חברתיים בישראל, מהדורה להכלה חברתית וכלכלית, 2014
- Young, R. Dennis, Brewer, V. Cassady, Introduction in Young et. al, eds , *The Social Enterprise Zoo*, Elgar 2016, pp. 3-14.
- Jacques Defourny and Marthe Nyssens, *Conceptions of Social Enterprise in Europe and the United States: Convergences and Divergences*, *Journal of Social Entrepreneurship*, 1: 1, 32 — 53
- Kerlin J, *A Comparative Analysis of the Global Emergence of Social Enterprise*, *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 21, no. 2, pp. 162-179.
- :
- *Social Value Economy- A Survey of the social Enterprise Landscape in India*, the British Council , 2016
- Prahalad & Hammond, *Serving the World's Poor, Profitably*, *Harvard Business Review*, September 2002.
- Counts, Alex, *Reimagining Microfinance*, *Stanford Social Innovation Review*, Summer 2008
- אברוצקי ג, אשכנזי. א (2011), יזמות חברתית בישראל - מיפוי וכיוונים להמשך
- Gidron, B. (2016). "The Dual Hybridity of Social Enterprises for Marginalized

Populations". *Journal of Social Entrepreneurship*, 8(1): 1-13.

Boschee, Jerr, *Social Entrepreneurship: The Promise and the Perils*, in *Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change*, pp. 356-390,

ASAFE: *Strategic Challenge for E-Commerce Promotion in Central Africa*, Schwab Entrepreneur Case Study 2003-01

assarsky, Cynthia W, Beinhacker, Samantha L. *Enterprising Nonprofits: Revenue Generation in the Nonprofit Sector*, (2002) Yale School of Management – The Goldman Sachs Foundation Partnership on Nonprofit Ventures.

Hartigan, Pamela, *Delivering on the Promise of Social Entrepreneurship: Challenges Faced in Launching a Global Social Capital Market*, in *Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change*, pp. 329-355;

Julie Battilana, et al. , *In Search of the Hybrid Ideal*, Stanford Social Innovation Review, Summer 2012

Dees , Gregory and Battle Anderson , Beth, (2003), *For-Profit Social Ventures*, in , Marilyn L. Kourilsky and William B. Walstad (eds.), *Social Entrepreneurship 2003*, Senate Hall Academic Publishing.p.1-26

Lynch & Walls, *Preception versus Reality in Mission Inc. ,The Practitioner's Guide to Social Enterprise*, pp. 99-113. (2009)

פיט, גליה, (2011) , עסקים חברתיים בארגונים חברתיים בישראל: סוגיות בהתאגדות ובמיסוי, מעשי משפט, ד', 185-203.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 90 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %

מידע נוסף / הערות:

הנחיות לעבודה בכתב

מטרת העבודה היא לעשות שימוש מעשי בכלים וידע שנלמדו במסגרת הקורס.

היקף העבודה לא יותר מ- 4500 מילים.

הגשת עבודה בקורס ללא קבלת אישור מבעוד מועד מהמרצה תגרור הורדת ניקוד, תורד נקודה מציון העבודה עבור כל יום איחור.

המשימה בעבודה היא לערוך ניתוח ארגוני , חברתי ופיננסי של עסק חברתי קיים. מבחינת המטרה החברתית, המודל העסקי, מבנה ההוצאות וההכנסות ועלויות המרכיב החברתי.

ניתן לבחור מיזם עסקי של ארגון חברתי, או מיזם עסקי עצמאי במבנה משפטי של אלכ"ר, או במבנה משפטי של חברה פרטית.